

Telma Sándor dr.: Az utóöröklés kérdése az örökösödési eljárásban.

Krenner Zoltán dr.: A végintézkedésekre vonatkozó legújabb bírói gyakorlat.

Aggályos rendelettervezet.

Közlemények.

A harc téren küzdő honvédek családtagjainak megsegítése.

Kinevezés.

Halálozás.

Lutitszky Jenő államtitkár.

Felsőházi tagválasztás.

Katonai szolgálatot teljesítő közjegyzők és alkalmazottak segítő alapja.

Somogyi Béla felsőházi beszéde.

Közjegyző „ügyvédi irodája“.

Rendelet infláció.

Idegen anyanyelvű felek közjegyzői okiratai és az ügyleti tanuk.

Szaksajtó kiállítás.

Jegyzői magánmunkálat kiskorúság elhallgatásával.

Árverési és zárlati iratok kiselejtezése.

Allásközvetítések.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Kohányi Gyula dr.

Erdélyi Jogélet.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

K. K. dr.

T. B. dr.

XLII. évfolyam. Budapest, 1943. januárius hó. 1. szám

6719

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK budapesti kir. közjegyző. KIADJA: ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel.: 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámája: 41.951.

Az utóöröklés kérdése az örökösödési eljárásban.

Az utóöröklési jog kérdésében, adott esetben a szegedi törvényszék Pkf. 3288/1942/10. szám alatt olyan végzést hozott, amelynek indokolása szerint, „minthogy az általános magyar magánjogi elvek értelmében az utóörökösök közvetlenül az utóöröklési jogot alapító örökhagyónak az örökösei, nem pedig az előörökösnek, így nincs szükség az előörökös elhalálozása esetében újabb hagyatékátadó végzésre az utóöröklési joggal terhelt ingatlanokra vonatkozóan, mint ahogyan az elsőbíróság rendelkezett“, hanem csak az előörökös elhalálozása folytán az utóörökösök teljes tulajdonjogának a bekebelezése végett kell a telekkönyvi hatóságot megkeresni. Azt is kimondja az idézett törvényszéki végzés, hogy a közjegyzői díj megállapításánál az utóöröklési joggal terhelt ingatlanok értéke, mint az előörökös hagyatékát nem is alkotó ingatlanok értéke figyelembe nem vehető.

A törvényszéknek eme végzésével szemben a következő észrevételek hozhatók fel.

A törvényszék tisztán az anyagi jogszabály szemléletéből indul ki, s teljesen mellőzi az eljárási jogszabályok vizsgálatát.

A szóbanforgó eset eljárási jog szempontból történő elbírálásánál az 1894:XVI. t.-c. 79. §-ának rendelkezéseiből kell kiindulnunk, a törvényszék azonban ezt a jogforrást egész határozatában meg sem említi.

Az idézett törvényszakasznak első bekezdése 1—3. alatt egyszerűbb eljárási módot rendszeresít a megszűnt, illetőleg tárgytalanná vált utóöröklési jognak a törlésére, illetőleg az ilyen megszűnt, vagy tárgytalanná

2463

vált utóöröklési jog biztosítására adott biztosíték feloldására nézve. Nem férhet azonban kétség hozzá, hogy az ilyen kivételes szabályozást kiterjesztőleg értelmezni nem lehet, semmi esetre sem alkalmazhatók ezek a rendkívüli szabályok olyan esetben, amikor a meg nem szűnt utóöröklési jog alapján, az előörökös elhalálása folytán jogváltás következik be az örökös személyében. Ilyen esetre nézve annál kevésbé alkalmazhatók ezek a rendkívüli szabályok, mert ilyen esetre az 1894:XVI. t.-c. 79. §-ának 4. bekezdése kifejezett rendelkezést tartalmaz. Szól pedig ez a rendelkezés akként „hogya az örökös meghal, s az utóörökösödés esete ennek következtében áll be, az örökség, az örökös hagyatékára vonatkozó örökösödési eljárás során, a jelen törvény megfelelő alkalmazásával adandó át az utóörökösnek.”

A most idézett törvényhely szövegét alaposabban szemügyre véve, abból a következő megállapítások adódnak.

Az előörökös elhalálása esetében az örökgyőről reá annak idején utóöröklési joggal terheltén átszállott örökség sorsáról is az előörökös hagyatékára vonatkozó eljárás során kell intézkedni.

Emez eljárás során az 1894:XVI. t.-c. általános rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni,

s az előörökös birtokában volt és utóöröklési joggal terhelt örökséget is át kell adni az utóörökösnek. Egyszóval szabályszerű örökösödési eljárást kell lefolytatni az utóöröklési joggal terhelt vagyon tekintetében is.

Hogy a szóbanforgó törvényhelynek ez az értelme, ahhoz kétség nem férhet. Ha pedig ez az értelme, akkor elvitázhatatlan, hogy az örökösödési eljárás „általános” rendelkezései értelmében az ilyen vagyonrészre is minden vonatkozásban azokat a szabályokat kell alkalmazni, amelyeket az utóöröklési joggal nem terhelt vagyontárgyakra nézve is alkalmazzuk, vagyis az utóöröklési joggal terhelt vagyonrészt is leltározni kell, azt is tárgyalás alá kell vonni, s arra nézve is átadó végzést kell hozni.

Semmi esetre sem lehet ilyen esetben az első bekezdés 1—3 pontjában tett rendelkezéseket per analogiam alkalmazni, mert a törvénynek a felforrult esetben követendő eljárást kifejezetten rendező intézkedése van, ami minden analógiára való hivatkozást szükségtelenné tesz, sőt egyenesen kizár. Arról tehát, hogy ilyen esetben a bekövetkezett jogváltás következményeit a telekkönyvi hatósághoz intézett egyszerű megkeresés formájában lehessen elintézni, szó sem lehet.

Hogy az utóöröklési joggal terhelt vagyonra a törvény szintén a rendes örökösödési eljárás lefolytatását tartja szükségesnek, ezt a körülményt az a megfontolás teszi szükségessé, hogy az utóöröklési jog megnyílása esetében bekövetkező jogváltás körülményeit, főleg az utóörökös vagy utóörökösök személyét valamely, kellő biztosítékokkal körülbástyázott eljárás során megnyugtató módon kell megállapítani, mert ezt az ehhez a jogváltáshoz fűződő számos köz- és magánérdek fennforgása követeli meg. Gondoljunk arra, hogy több utóörökös közül egyik-másik időközben meghalhatott, s el kell dönteni ki lépjen a meghalt utóörökös helyébe. Az örökgyőrő halálakor még meg nem született és meg sem fogant személynek örökösül való kijelölése csak mint utóörökösnevezés bír joghatállyal (202. E. H.), s ilyen esetben az utóörökös megszületéseig más

intézkedés hiányában, az örökgyőrő törvényes örökösei az előörökösök. Vagy gondoljunk arra, hogyha az örökgyőrő az örökösnek megtiltja az örökségnek élők között és halál esetére szóló elidegenítését és megterhelését, az örökös törvényes örököseit kell utóörökösökül tekinteni, s ezek személyét meg kell állapítani, stb.

Az az eljárási szabály, hogy az utóöröklési joggal terhelt vagyon sorsáról is az előörökös hagyatékára vonatkozó eljárás keretében, az általános rendelkezések megfelelő alkalmazásával kell intézkedni, nem áll ugyan teljesen összhangban azzal az anyagi jogi szabállyal, amely szerint az utóörökös nem az előörökösnek, hanem az örökgyőrőnek az örököse, de ha a törvényhozó az eljárási jogot ekként látta jónak és célszerűnek szabályozni, akkor a törvényhozóval mindaddig, amíg újabb törvényhozási szabályozás nem történik, vitába nem szállhatunk, hanem a törvényt alkalmazzunk kell. Eljárási jog szempontjából egyébként ez a rendelkezés nem is látszik teljesen indokolatlannak, tekintetbe véve, hogy az előörökös az utóöröklési joggal terhelt vagyontárgyakat annak idején tényleg birtokába vette, azoknak — ha csak átmenetileg is — tulajdonosa volt, az ingatlanok tulajdonjogát telekkönyvileg az ő javára kebelezték be, s így az utóöröklési jog megnyílta esetében a további örökösödési eljárás tárgyát — legalább is forma szerint — az ő vagyoni jogkörébe tartozott vagyontárgyak alkotják.

Az 1894:XVI. t.-c. 80. §-a különben is éppen ebből az okból tartotta szükségesnek hangsúlyozni, hogy a törvény 78. és 79. §-ainak rendelkezései az utóöröklési jogra vonatkozó anyagi jogszabályokat nem érintik.

Érdekesnek találok még utalni az idevonatkozó illetékügyi rendelkezésekre. Az 1920:XXXIV. t.-c. 78. §-a, s a végrehajtási utasításnak erre vonatkozó 91. §-a szerint ugyanis az előörökös terhére kiszabandó öröklési illeték alapjára és mértékére nézve az a körülmény, hogy az örökgyőrő utóörökös is rendelt, befolyással nincs, s ha az utóörökösnek az örökséghez való joga megnyílik, az öröklési illetéket az utóörökösre is ki kell szabni. Pár kétséggel elismerem, hogy az illetékügyi szabályozás sem az anyagi, sem az eljárási szabályok értelmezésénél döntő súllyal nem eshetik mérlegbe, mégis jelen esetben annak a felfogásnak a megerősítésére mindenképpen alkalmasnak látszik, hogy az előörökös elhalálása esetében újabb örökösödési eljárás lefolytatására, a jelenleg érvényes eljárási szabályok mellett, már csak a kincstár érdekeinek a megóvása végett is szükség van.

Végül az eddig kifejtettekből következik még, hogy téves a törvényeseknek a közjegyzői díjakra nézve tett rendelkezése is, mert ha a törvény kifejezett rendelkezése szerint az örökösödési eljárást az utóöröklési joggal terhelt vagyon tekintetében is az előörökös hagyatékára vonatkozó örökösödési eljárás keretében a törvény általános rendelkezései értelmében kell lefolytatni, akkor az előörökös vagyonáról készített leltárba az utóöröklési joggal terhelt vagyont is okvetlenül fel kell venni, s akkor a szóbanforgó vagyon után is tárgyalási díj jár a közjegyzőnek, mert a közjegyzői díj kiszámításának az alapja, a díjrendelet 1. §-a értelmében, a leltári érték.

Dr. Telman Sándor

zalaegerszegi kir. közjegyző.

A végintézkedésekre vonatkozó legújabb bírói gyakorlat.

Ismerteti: dr. Krenner Zoltán.

A végrendelezési képességet nem befolyásolja az elmebetegség, gyenge elméjűség, gondnokság alá helyezés, lényeges az, hogy a végrendelezési képesség a végrendelezés időpontjában meg legyen. A Kúria állandó gyakorlatában kialakult jogi álláspontja szerint a végrendelezésre képesség hiányát elmebaj esetében is csak akkor lehet megállapítani, ha az elmebaj minőségére, vagy felismerhető hatására tekintettel kétségtelen, hogy az elme kóros rendellenessége zavaróan hatott a végrendelethez szükséges értelmes akarat elhatározó képességre s ezért az aggsági elbuzulásban alkotott végrendeletet érvényesnek ismeri el, ha az örökhagyó öntudatát bizonyítottan csak részleges kiesések zavarták, egyébként nem volt betegesen befolyásolható (3610/1940), valamint az egyébként elmebeteg örökhagyó végrendeletét érvényesnek ismerte el, amikor örökhagyó hosszabb megfontolás után kifejezett akaratát az attól leendő eltérésre irányuló kísérletek ellenére fenntartotta (XV. 12.). Az elmebetegség miatt gondnokság alá helyezettnek nem vélelmezhető a végrendelezési képesség hiánya (XV. 449). A fenyegetés által kicsikart intézkedés mindig érvénytelen, még ha a fenyegetés nem is jogellenes (Mtj. 1953. §.), de nem lehet meg nem engedett befolyásolásnak tekinteni, ha azzal szemben érvényesülhetett a végrendelező akarata (XIV. 543.) vagy csupán azért, mert a végrendeletet készítő vagy abban részesített, egyébként törvényes örökös, volt a befolyásoló (XIV. 543), vagy ha nem bizonyítható a végrendelezőnek a végrendelet tartalmával ellenkező szándéka (3621/941); vagy ha a kedvezményezett jelen volt a végrendelezésnél (923/942), de illetéktelen befolyásolás miatt érvénytelen az a végrendelet (207/941), melyet az idős nő a nála jóval fiatalabb s vele szerelmi viszonyt folytató férfi javára tett akként, hogy a végrendeletet a kedvezményezett írta meg, ő gondoskodott tanukról s a végrendelezésnél mindvégig jelen volt, vagy ha a befolyásolás olyan mértékű volt, hogy az örökhagyóban azzal ellentétes akarat nem is érvényesülhetett (555/942).

Nem halálesetre szóló rendelkezés az a megállapodás, mely az adós teljesítésének módját annak halálát követő időre is szabályozza (XV. 525) ellenben a társasági szerződésben, az örökhagyóval szerződő örökös túlélése esetére ennek javára történt rendelkezés érvényességéhez a végintézkedésre megszabott alakszerűségek szükségesek (4865/941), valamint az olyan — öröklési szerződésnek tekintendő — a feleség hagyatékának tárgyalásán a férj által tett nyilatkozathoz, mely szerint a feleségéről reá hárult vagyon az általa megnevezett testvérének gyermekei fogják örökölni, mert ez a férj vagyonában való öröklést szabályozza (4508/941).

Külföldi honos Magyarországon alkotott végintézkedésének érvényes-

* A zárójelben közölt számok a Jogi Hírlap megfelelő évfolyamában közzétett határozatot, vagy a királyi Kúria (K.) ítéletét jelentik.

ségét az 1876:XVI. t.-c. szerint kell eldönteni (XV. 346), az alakszerűségek megtartásának igazolását a Kúria 574. számú E. H. a végrendelet szövegében is megengedi; a tanuk aláírása előtt szereplő „előttünk“ szó csak a tanuk együttes jelenlétét igazolja, más alaki kelléket nem pótol (1892/940), a végrendelező kijelentése, hogy a végrendeletet megértette, nem jelenti a felolvasás megtörténtét (3384/941), a megmagyarázás megtörténte esetén nem szükséges — az irni-olvasni nem tudóknál — a felolvasás (2974/942), de ha a megmagyarázást csak az igazolja, hogy az egyik tanu neve mellő odairta „végrendelet író és magyarázó“ ez érvénytelenséget jelentő hiányosság, mert (idegen nyelvű végrendeletnél) a megértelmezés, illetőleg a felolvasás (analfabétánál) érvényességi kellék s ennek megtörténte a tanuk által a végrendeleten igazolandó (3381/941), ha a tanuk együttes jelenlétében írja alá örökhagyó a végrendeletet, úgy az aláírás külön elismerése nem szükséges (3295/941), a tanuknak ott kell igazolni, külön záradék esetén, hogy ki írta az analfabéta végrendelező nevét (703/942), mely határozat a 998 E. H.-tal nem ellentétes, mert ott a végrendelet külön záradékkal ellátva nem volt. A végrendelezőnek nem kell jelen lenni akkor, amikor a tanuk a záradékot aláírják (Bp. T. 6533/941). A végrendeleti tanuk vallomásainak nem kell egybehangzóknak lenni, hogy a bíróság megállapíthassa a végrendelezés megtörténtét, vagy a szóbeli végrendelet tartalmát (2785/941); *közvégredelettel szemben is bizonyítható (!)* hogy annak tartalma nem a végrendelező végakarata (XIV. 523), az érvénytelen végrendeletet nem teszi hatályossá az érvényes pótvégrendeletben annak fenntartására utaló rendelkezés (XIII. 946).

A tanuknak nem kell „külön erre a célra felkért“-eknek lenniök (XV. 532.814) s ha az ügyleti tanu figyelmetlen vagy szórakozott, tanuként számításba vehető, ha a végrendelező nyilatkozatáról felismerten tudomást vett (277/942) a végrendelet szerkesztőjének alkalmazásában levő személyre az 1874:XXXV. t.-c. 72. §. e. pontja hasonlóság alapján ki nem terjeszthető (1869/942), de a „valamelyik fél szolgálatában álló“ tanu az is, aki a végrendeletben kedvezményezett szolgálatában áll, feltéve, hogy tanu a végrendelezővel, vagy kedvezményezettel, mint munkaadóval szemben alárendeltségi viszonyban van, s így ha az egyház a kedvezményezett, az egyház segédlelkésze, vagy harangozója aggálytalanul tanu. (XIII. 990).

A téves keltezés, vagy az a tény, hogy a záradékot a végrendelet megírása idejétől különböző időben vezették a végrendeletre (XIV. 50., XV. 385), hogy a sajátkezűleg írt végrendeletre más írta a keletet (467/941), hogy a végrendelező nevét olyan tanu írta, ki ebben a minőségben nem is írta alá a végrendeletet (364/942) a végrendeletet érvénytelenné nem teszi; az aláírásra képtelen végrendelezőnek ki kell jelenteni a felolvasás után, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, s ennek az igazolása az okiraton kell, hogy megtörténjen (XIV. 419), de nem kizárólag külön záradékban, hanem az történhetik a végrendelet szövegében is (923/942).

A szóbeli végrendelet alakszerűségeit a Kúria enyhébben vizsgálja, s a szóbeli végrendelet alkotására vonatkozó szándék kijelentését nem kívánja a törvény szavaival (XV. 874) és érvényesnek mondja ki azt a szóbeli végrendeletet, mely feljegyzés alakjában nyomban írásba is lett foglalva (XIV. 315) s melynél nem a végrendelező, hanem más jelenlevő

hívta fel a tanu figyelmét arra, hogy az örökhagyó végrendekezni akar s ez a harmadik személy mondta el először a végrendelet tartalmát (XV. 874) a tanuknak figyelmét alkalmas módon kell felhívni arra, hogy végrendekezésnél működnek közre (2391/941), de általános kijelentéseket („amim van, azt neked hagyom“, „én mindenről gondoskodtam, minden a fiamé“) nem fogad el szóbeli végrendeletként (XIV. 398., XV 96).

A hadrakelt sereghez beosztott és a háborúban meghalt örökhagyó által a haretéren alkotott, idegen kézzel irt, végrendelet érvényes, ha két tanú helyes záradékával van ellátva, még ha felolvasva nem is lett (1867/1942), de az 1876:XVI. t.-c. 32. §-ában előirt alakszerűségeknek megfelelő kiváltságos végrendeletben hatályosan csak leszármazó egyenes örökös és házastárs javára lehet végrendekezni, de nem lehet egy leszármazót kizárni és az ettől származó gyermekeket örökösökül kinevezni, mert ez a végintézkedés a leszármazó egyenes örökös terhére szól, de érvényes a kiváltságos végrendeletnek az egyik gyermek javára szóló, az érvénytelen és hatálytalan rendelkezésektől független, része (XV. 428); a keletet az egyébként sajátkezüleg irt végrendeletre idegen kéz és később is írhatja, ha ez az örökhagyó életében és hozzájárulásával történik (XV. 385).

A letéteményezésnél a közjegyző elfogadhatja a személyazonosság igazolásául a fényképes vadászjegyet (XIV. 380); különben is a közokiratnak csak óvatossági s nem érvényességi kelléke a személyazonosság tanúsítása s a végrendeletre jogot alapító a személyazonosságot más módon is sikerrel bizonyíthatja (884/940). A közös és viszonos végrendeletet egységesen kell elbírálni, s ha az egyik végrendelező személyazonossága van csak igazolva, a végrendelet érvénytelen még akkor is, ha az igazolt személyazonosságú hal meg korábban (1869/942) és a személyazonosság igazolása tekintetében aggálytalan a tanú, ha csak a végrendelezés alkalmával ismerte meg a végrendelezőt, de személyazonosságáról teljes bizonyossággal meggyőződött (555/942). Az egyébként érvényesen létrejött végrendelet hatályosságát nem érinti, ha a közjegyző a rendtartásban előirt alakszerűségeket nem tartja be. (4806/940).

A közzévégrendelet érvényes, ha annak fogalmazványát vagy tervezetét valamelyik kedvezményezett irta is (576/940), továbbá akkor is, ha a több ivből álló végrendeletet összefűző zsinór két vége nincs pecséttel megerősítve, mert ez is óvatossági kellék (XIV. 451) s mert ez nem a közjegyzői rendtartás 68. §. második bekezdésében felsorolt érvényességi kellék; elég a zsinórt ostyával leragasztani s arra a domború pecsét lenyomatát illeszteni; a személyes kijelentésre reáutaló tény a közjegyző azon tanúsítása, hogy a végrendelező az okiratba foglalt végakarátának — melyet más már korábban átadott — közjegyzői okiratba való felvételére kereste meg a közjegyzőt (XIV. 523).

A Kúria fenntartja a 290. számú E. H.-ában is kifejezésre jutott állandó gyakorlatát, mely szerint a végrendeletet nem teszi érvénytelenné az ágyastárs részére a házasságon kívüli nemi viszony folytatásának jutalmául adott juttatás (5621/939) s a juttatás is hatályos, ha a végrendelező a végrendelet megtétele után ágyastársával házasságot köt, mert ezzel az erkölcstelen viszony következményei orvosolva vannak. A vagyon számottevő részének juttatása nem hagyományrendelés, hanem örökös nevezés

(5621/939) amint örökösnevezés, ha a leszármazók részére történt juttatás nem egyenlő arányú (5468/941). Az örökhagyó szülői a gyermekeikhez intézett kérelmükkel is kifejezésre juttathatják a kérelem teljesítésére kötelező végakarataikat s ez kötelező meghagyásnak minősül, különösen, ha a jogkövetkezmények is megállapítva vannak (XIII. 927).

A végrendeletben eszközölt utóörökös rendelést az örökség elfogadása után létrejött örökbefogadással megghiúsítani nem lehet (XV. 509) még akkor sem, ha az örökbefogadott az örökbefogadónak természetes gyermeke (XV. 491); a végrendeletnek az az intézkedése, mellyel az ingatlanok elidegenítését megtiltja, a kinevezett örökös törvényes örökösei javára szóló hallgatólagos utóörökös nevezés (5000/940). Nem érvényes a feleség hagyatékának tárgyalásán a férj által a végintézkedésre megszabott alaki kellékek megtartása nélkül tett az a nyilatkozat, hogy a férj halála után a feleségéről reá szállott hagyatéki vagyont az elhalt feleséggel öröklési kapcsolatban nem álló rokonai fogják örökölni (4508/941); ha az örökhagyó fiúnak halála után annak özvegyét rendelte ki utóörökösül, úgy a végrendelet tételekor volt házastársat tekintti a Kúria utóörökösnek s nem az előörökös halálakor életben levő későbbi törvényes feleséget (XV. 257). Életjáradéknak több egymás után következő személy részére történő rendelése nem tekinthető hitbizományszerű lekötésnek (3218/941). Az előörökös élők közötti visszterhes ügylettel rendelkezhetik az olyan vagyonról, melyről az örökhagyó úgy intézkedett, hogy az utóöröklés tárgyát csak az előörökös halála után fennmaradó vagyon képezi (XIV. 381), de az öröklött vagyontárgyakat a saját gondozásának és ápolásának jutalmául még feleségére sem ruházhatja át (XIV. 216). A hagyaték leltározásával és tárgyalásával felmerülő költségeket, az öröklési illetéket, az előörökösnek még akkor is, ha a kincstár azt a hagyatéki ingatlanokra biztosította, kell megfizetni (5477/941), de az utóörököst terheli az állag fenntartásával kapcsolatosan a jogszerű védekezéssel felmerült ügyvédi költség (809/942) és az állag értékét növelő hasznos beruházás (80/942), viszont az utóörökös nem felelős az előörökös hitelezőjének (XV. 238).

Általános értelmezési szabály, hogy a végrendelet egyes intézkedéseit a végrendelet egész tartalmával egybevetve kell értelmezni (4508/941) és úgy, hogy az intézkedésnek foganatja legyen (4021/941); általános örökösnevezés esetén nincs helye a törvényes öröklésnek (XIV. 478); különleges értelmezési szabály nem alkalmazható, ha a végrendeletet királyi közjegyző foglalta írásba, s annak alkotásánál ügyvéd is közreműködött (XVI. 927). A végrendelezés után tett kijelentéseket nem lehet a végrendelezés értelmezésénél alapul venni (4508/941). Elvesztett végrendelet megalkotásának tényét és annak tartalmát bizonyítani lehet (694/942); a négy tanú előtt a szóbeli végrendelet alkotására előirt szabályok szerint tett „ez a végrendelet nem jó“ kijelentés érvényes visszavonás (3878/941) közös végrendeletet, mely öröklési szerződésnek tekintendő, kitagadással, vagy durva hálátlanság esetén egyoldalúlag vissza lehet vonni (XV. 470).

A végrendelet megtámadható, ha a végrendelezésre hatással bíró lényeges feltevés nem következett be, vagy annak ellenkezője következett be (P. H. T. 285); de az inas részére történt hagyományrendelés érvényes, bár az az örökhagyó halála után bizonyos vagyontárgyakat jogtalanul

visszatartott (XIV. 90). A végrendelet érvényességét elismerő s annak alapján osztályos egyezséget kötő örökös a végrendeletet meg nem támadhatja (4977/941).

Öröklési szerződés a hagyatéki tárgyaláson az egyik örökösnek az a nyilatkozata, mellyel a reá hárult vagyont az örökhagyóval rokoni kapcsolatban nem állóknak juttatja (XVI. 474), továbbá az a vagyonátruházási szerződés, mellyel az átruházók a gazdaságban való állandó munkálkodásért adják át haláluk esetére vagyonukat (3003/941), valamint a jegyesek között létrejött házassági szerződésbe foglalt kölcsönös végintézkedések (764/942).

Az öröklési szerződés visszavonásának módját a törvény nem határozza meg, megtörténhetik az minden alakiség nélkül, szóval tett nyilatkozattal, reáutaló tényekkel hallgatólagosan is (1493/940), ha pedig a visszavonás joga fenn lett tartva, úgy újabb végrendelet alkotásával (555/942). De a szerződéses örökös jogait örökbefogadással meghiusítani nem lehet (XVI. 607), azonban ha csak egyik szerződő javára kötött szerződést, annak durva hálátlansága vagy a szerződés céljának meghiusulása miatt fel lehet bontani (3003/941).

Aggályos rendelettervezet

Az Igazságügyminiszter T. 535/49. számú rendeletével a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének egy rendelet tervezetet küldött meg az esetleges észrevételek mielőbb leendő közlése végett. A rendelettervezet szövege a következő:

„A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetéről szóló 1930:IV. t.-c. 7. §-ának 2. pontjában, valamint az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézetéről szóló 1934:XXIII. t.-c. 36. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezések alapján a következőket rendelem:

1. §. (1). Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet kérelmére rendkívüli segély címén ellátásban részesíti annak a kir. közjegyzőnek (közjegyzőjelöltnek) özvegyét és árváját, aki közjegyzői (közjegyzőjelölti) működését megelőzően az ügyvédek (helyettes ügyvédek) névjegyzékébe bejegyzés alapján az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet tagja volt, feltéve, hogy a folyamodó elhunyt férje, illetőleg atyja

1. a Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének tagja volt, de a nyugdíjjogosultsághoz szükséges működés idejének eltelté előtt meghalt;

2. beszámítható ügyvédi (helyettes ügyvédi) és közjegyzői (közjegyzőjelölti) működésének együttes ideje az öt évet eléri;

3. járulékfizetési köteletségének mind az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézettel, mind a Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetével szemben eleget tett, —

(2) A rendkívüli segély nem haladhatja meg az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet tagjának özvegyét, illetőleg árváját megillető ellátás mértékét. —

(3) Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet az (1) bekezdés alapján ellátást megállapító határozatáról értesíti a Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetét. —

2. §. A Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézet az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet részére átengedi az olyan közjegyző (közjegyzőjelölt) által befizetett járulékok összegét, akiknek özvegye vagy árvája az 1. §. rendelkezéseinek megfelelően kap ellátást.“

A tervezet tárgyában *Cholnoky* Imre dr. elnök a nyugdíjintézet intézőbizottságát ez évi januárius hó 15. napjára rendkívüli ülésre hívta össze. Az ülésen részletesen megvitatták a tervezetet s az intézőbizottság egyhangúlag elhatározta, hogy a tervezettel szemben a leghatározottabban állást foglal s megbizta az elnököt, hogy a nyugdíjintézet nevében a tervezetre vonatkozó észrevételeket állítsa össze s azokat sürgősen terjessze fel az Igazságügyminiszterhez. A felterjesztést, amely szakszerűen igazolja, hogy a tervezet rendeletté válása esetén az egész nyugdíjintézetet alapjában rendítené meg, az alábbiakban egész terjedelmében közöljük:

„A T. 535/49. szám alatt leküldött rendelettervezetre a Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének észrevételeit a következőkben teszi meg.

A rendelettervezet ellen a Nyugdíjintézet már most leghatározottabban állást foglal, mert ez a Közjegyzői Nyugdíjintézetet alapjában támadná meg.

A Nyugdíjintézetnek jelenleg 140 olyan közjegyző tagja van, aki ügyvédből lett kinevezve és ezek több mint 80 %-a közjegyzői nyugdíjjogosultságát átlagban csak 8 év múlva éri el és e 140 közjegyző átlagos életkora 60—65 évre tehető.

A Közjegyzői Nyugdíjintézet létesítésekor eszközölt matematikai, valószínűségi számítások alapján lett a nyugdíjjárulék nagysága és tartalék-alapra évenként fordítandó összeg megállapítva. Azonkívül az elgondolás az volt, hogy minden négy közjegyzőnek kell egy özvegyet eltartania, vagyis a Közjegyzői Nyugdíjintézet első sorban önszegélyezési intézet, amely a tagok által befizetett teljes összeget részben a végellátások fedezetére, részben a tartalék-alapra felhasználja. Így tehát a tagok által fizetett nyugdíjjárulék, más nyugdíjintézetekkel szemben, teljes egészében tartalékolva nem lesz, és meg nem marad.

A Közjegyzői Nyugdíjintézet szabályzatának 49. §-a kimondja, hogy a járulékok összegének legalább egytized részét a tartalék-alap gyűjtésére kell fordítani és ide kell fordítani a 38. §. második bekezdése szerint utólag lerovott járulékot és a harmadik bekezdés szerint lerótt póttjárulékok összegét is.

Ennek ellenére a rendelettervezet szerint az ügyvédből kinevezett azon királyi közjegyző vagy közjegyzőjelölt befizetett nyugdíjjárulékát, aki közjegyzői nyugdíjjogosultságának megszerzése előtt halt meg, teljes egé-

szében az Országos Ügyvédi Gyám és Nyugdíjintézetnek kellene átengedni.

Egy-egy ügyvédből kinevezett királyi közjegyző átlagban öt év alatt 4.000 pengőt fizet be nyugdíjjárulék fejében és így a Közjegyzői Nyugdíjintézetnek a fenti 140 közjegyző után esetleg 560.000 pengőt kellene az Ügyvédi Nyugdíjintézetnek átengednie, amely esetben a Közjegyzői Nyugdíjintézet alapján rendülne meg és minden tartalékát és ezzel vagyonának nagy részét elveszítené. A Közjegyzői Nyugdíjintézetnek jelenleg 295.000 pengő tartalékalapja van és ez a tartalék a mostani rendelettervezet értelmében mint vagyon és mint biztosíték kétségessé válna.

A Közjegyzői Nyugdíjintézet a magyarországi, illetve az 1930. évi csonka-magyarországi kir. közjegyzők áldozatkészségével, minden idegen segítség nélkül kelt életre és alig 12 évi működés után, ma már havonta 18.600 pengő végellátást fizet ki, amelyet a nyugdíjjárulékok eddigi összege alapul vétele mellett már nem teljesíthetett és így az intézőbizottság kénytelen volt folyó évi január hó 1.-től kezdve a nyugdíjjárulékot 10 %-al felemelni.

Az intézőbizottság már most kénytelen leszögezni, hogy a rendelettervezet a Közjegyzői Nyugdíjintézet további fennmaradását veszélyezteti és az ezzel járó, előállható anyagi megrázkódtatásért semmiféle felelősséget nem vállal s hogy a tervezetnek rendeltté való alkotása esetén a Nyugdíjintézet további vezetésétől kénytelen félreállani.

A tervezet ezenkívül nagy mértékben igazságtalan is!

Az ügyvédi nyugdíjjárulék a közjegyzőinél jóval alacsonyabb, alacsonyabb a végellátásokra fordított összeg is és így a tervezet az Ügyvédi Nyugdíjintézetet a Közjegyzői Nyugdíjintézet rovására igazságtalan vagyoni előnyhöz juttatná. A Közjegyzői Nyugdíjintézet létesítése előtt eszközölt valószínűségi számítások egyik koefficiense volt a nyugdíjjogosultság megszerzése előtt elhalt királyi közjegyzők által befizetendő járulék és ezt úgy szólva egy tollvonással most megszüntetni nem lehet.

A közjegyzői nyugdíjjogosultsághoz tíz évi működés kell, míg a rendelettervezet szerint az ügyvédből kinevezett királyi közjegyző összesen öt évi ügyvédi és közjegyzői működéssel már megszerzi a végellátási jogosultságát! Tisztelettel kérdezzük ezért, miért kell a más pályáról átlépett királyi közjegyzőket a Nyugdíjintézet rovására előnyben részesíteni?

Helyesnek és indokoltnak találnók azért annak elrendelését, hogy az ügyvédből kinevezett királyi közjegyző, vagy a közjegyzői pályára átlépett közjegyzőhelyettes, aki már kinevezése, illetve átlépése előtt az Ügyvédi Nyugdíjintézetnek legalább 5—30 évig tagja volt már, ügyvédi nyugdíjjogosultságát és hátramaradottjának végellátáshoz való igényét ne veszítse el mindazon ideig, amíg a Közjegyzői Nyugdíjintézetnél nyugdíjjogosultságát meg nem szerzi és ez esetben hátramaradottjainak segélyezéséhez való összeget teljes egészében az Ügyvédi Nyugdíjintézet viselje.

Az Országos Ügyvédi Gyám és Nyugdíjintézet részére ma már az egész ország adózik, ezenkívül jelentős állami támogatásban is részesül és így sokkal könnyebben viselheti az ügyvédekből kinevezett, de közjegyzői

nyugdíjjogosultságot még nem szerzett közjegyzők hátramaradottjainak segélyezését.

Az Ügyvédi Nyugdíjintézet ugyanis már az elmúlt 12 év alatt nagyon tekintélyes vagyont szerzett abból, amit az ügyvédből kinevezett királyi közjegyzők, illetve a közjegyzői pályára átlépett közjegyzőjelöltek korábban befizetett nyugdíjjárulék fejében otthagytak és ezért soha egy fillér ellenszolgáltatást sem kaptak, dacára annak, hogy az Ügyvédi Nyugdíjintézetnél nyugdíjjogosultságukat végérvényesen megszerezték.

Az Ügyvédi Nyugdíjintézetnél tehát sokkal egyszerűbb lenne a kérdéses segélyezést a közjegyzői nyugdíjszabályzat 53. §-ában foglaltak szerint megoldani és ezek hátramaradottjainak segélyezését, ellátását biztosítani.

Az a megoldás, hogy a Közjegyzői Nyugdíjintézet rovására az Ügyvédi Nyugdíjintézet vagyoni előnyhöz jusson, igazságosnak nem mondható és ezért kénytelen a Nyugdíjintézet vezetősége a javaslat ellen leghatározottabban állást foglalni.

Az alapos s a kérdést minden vonatkozásban megvilágító felterjesztéshez hozzá tenni valónk alig van, legfeljebb kifejezésre juttatása annak komoly reménységünknek, hogy az igazságügyi kormányzat a tervezetet a felterjesztésben foglaltak alapján revízió alá veszi. Az ilyen tárgyilagos revízió eredménye más nem lehet, mint a tervezet egészben való elejtése. Nem lehet ugyanis az igazságügyi kormányzat komoly érvekkel igazolható célja a kar jelentős áldozatkészségével létrehozott és fenntartott s anyagiilag csakis az adott keretek között biztosított és működésképes intézmény fennállásának komoly veszélyeztetése.

Közlemények.

A harctéren küzdő katonák családtagjainak megsegítése. Az Igazságügyminiszter 3060/1943. I. M. E. számú leiratával felhívta a kir. közjegyzői kamarák figyelmét arra, hogy Magyarország Kormányzójának Főméltóságú hitvese részéről az elmúlt év december 31. napján tartott rádió beszéde alapján kezdeményezett, a harctéren küzdő honvédek családtagjai megsegítését célzó mozgalomban, illetve a vonatkozó nemzetvédelmi és szociális szempontból egyaránt fontos adománygyűjtés sikere érdekében a közjegyzői kar is minél tevékenyebben működjenek közre. Ismerve a magyar közjegyzői kar áldozatkészségét minden hazafias és szociális mozgalom támogatása tekintetében, bizvást hisszük, hogy a kar erre a legnemesebb és leghazafiasabb célra anyagi erejéhez mérten a legnagyobb összeget fogja felajánlani. Az adományokat a „Hadbavonultak hozzátartozóinak támogatása” elnevezéssel nyitott 180.000 számú postatakarékpénztári csekkszámllára kell befizetni.

Kinevezés Az igazságügyminiszter *Léh Tibor* dr. újvidéki ügyvédet Újvidékre kir. közjegyzővé kinevezte. *Léh Tibor* dr. még a délvidéki területek megszállása alkalmából nyert a közjegyzői teendők elvégzésére megbízást s ezt az igazságügyminiszter 1941. december havában a délvidéki közjegyzők kinevezésével egyidejűleg hatályában fenntartotta.

Halálozás. A szegedi kamara a következő gyászjelentést bocsátotta ki: „A szegedi kir. közjegyzői kamara és a területén működő kir. közjegyzők mélységes fájdalommal tudatják, hogy nagyrabecsült és szeretett kartársuk *bocsári dr. Svastits Béné* battonyai kir. közjegyző, a Kamara seniora, *Usanád, Arad, Torontál k. e. e. vármegyék törvényhatósági bizottságának tagja Szegeden 1943. évi január hó 16-ik napján elhunyt. Megboldogult Kartársunk 1892 óta tehát több mint 50 éve működött a közjegyzői pályán és ezen hosszú idő alatt kartársainak igaz szeretetét és megbecsülését, a jogkereső közönségnek pedig teljes bizalmát vívta ki magának. Szeged, 1943. január 17. Emlékét kegyelettel és igaz szeretettel fogjuk megőrizni! A magyar közjegyzői kar őszinte részvétellel értesült egyik legrégebb és igen érdemes tagjának elhunytáról. *Svastits Béné* dr. 1892-ben mint helyettes kezdte meg működését a közjegyzői pályán. 1898-ban Nagyszébenbe nevezték ki közjegyzővé, ahonnan mint menekült kir. közjegyzőt 1925-ben helyezték át Battonyára. Félévszázadot meghaladó közjegyzői pályafutása alatt becsületes és lelkiismeretes munkásságával megbecsülést szerzett magának, a karnak és a közjegyzői intézménynek.*

Lutiszky Jenő államtitkár. Magyarország kormányzója *Lutiszky Jenő* dr. igazságügyminiszteri osztályfőnöknek az államtitkári címet és jellegzet adományozta. Az igazságügyminisztériumnak egyik igen kiváló és érdemes főtisztviselőjét emelte a legmagasabb elhatározás a minisztert közvetlen követő előkelő rangba. *Lutiszky Jenő* dr. évek óta vezette a minisztérium elnöki osztályát s ebben a felelősségteljes állásában kifogástalan irányítással illeszkedett be az igazságügyminisztérium elismerten kiváló jogászai szintjébe. Az elnöki osztály további vezetésére különben *Radovics Lajos* dr. miniszteri tanácsos kapott megbízást.

Felsőházi tagválasztás. A múlt év december hó 19. napján a közjegyzői kamarák részéről megtartott felsőházi tagválasztásról e közlőny múlt számában közölt tudósítás a pécsi kamara részéről választott elektorokként *Angyal Béla* dr. kamarai elnököt és *Siklós Tamás* dr. kamarai titkárt tünteti fel. A közlésnek ez a része téves, mert a ténylegesen megválasztott s a választásban részt is vett elektorok *Mike Imre* dr. nagyatádi és *Májay Dezső* dr. kaposvári kir. közjegyzők voltak.

Katonai szolgálatot teljesítő közjegyzők és alkalmazottak segítő alapja. A múlt évi nov. 21. napján tartott kamaraközi értekezlet, amint erről e közlőny novemberi számában megemlékeztünk, elhatározta, hogy minden közjegyző 50 P. egy összegű befizetéséből a katonai szolgálatot teljesítő közjegyzők, közjegyzői irodai alkalmazottak és ezek sorában természetesen a helyettesek és a jelöltek szükségesnek mutakozó felsegítésére az országos egyet kebelében egy alapot létesít. A kamaraközi értekezlet határozatát a szegedi kamara területén *Tarján Béla* dr. kamarai elnök máris maradéktalanul

foganatosította s a kamara területén működő 44 közjegyző részéről 2.200 pengőt az országos egyet pénztárába már be is küldött. A hadbavonult közjegyzők és alkalmazottak érdekeinek ez a lelkes felkarolása a szociális érzéstől áthatott emberbaráti szeretetnek ez a dícséretes megnyilvánulása méltó példát mutat az ország többi közjegyzői kamaráinak is.

Somogyi Béla felsőházi beszéde. Vitéz *Somogyi Béla* budapesti kir. közjegyző a felsőház élethossziglan kinevezett tagja a költségvetés felsőházi vitájában igen értékes, nagyvonalú, s komoly gondolatokat kifejezésre juttató beszédet mondott, amelyet a sajtóközlések alapján a közjegyzői kar tagjai is élénk figyelemmel kísérték.

Közjegyző „ügyvédi irodája“. Vettük és közreadjuk a következő sorokat: „Tekintetes Szerkesztőség! A Jogi Hírlap f. évi 4. számában a következő hirdetés jelent meg:

„S...-on levő ügyvédi irodám vezetésére és esetleges későbbi átadására keresek fiatal keresztény ügyvédet, vagy önálló vezetésre alkalmas, vizsga előtt álló keresztény ügyvédjelöltet, közjegyzői kineveztetésére fölytán. Az iroda jelentős jövedelmet és kényelmes, független jövőt biztosít. Válaszokat „Előkelő klientéla“ jellegére a kiadóba kérek.“

Tekintettel a J. H. hatalmas publicitására: ezt a hirdetést bizonyosan igen sokan olvasták s meg vagyok győződve arról, hogy az mindenütt alapos megütközést keltett, nemesak a közjegyzői kar, hanem az ügyvédi kar szerényebb jövedelmű tagjai között is. Ez a megütközés felettébb érthető, ha meggondolás tárgyává tesszük a következő egyszerű szempontokat.

a) Adva van, — a hirdetésből kivehetőleg, — egy ügyvéd, akinek előkelő klientélával rendelkező, jelentős jövedelmet és kényelmes, független jövőt biztosító irodája van; aki tehát becsületes munkájával igen szép és komoly existenciát teremtett magának. És ime: ez az ügyvéd nem elégszik meg azzal, amit a Gondviselés neki munkája jutalmául megadott; nem marad meg azon a jogterületen, amelyen a fentiek szerint nyilván kitünő szakember, — hanem áttér a közjegyzői pályára, amelynek tudniyalóit valószínűleg soha meg nem tanulta, tehát egyelőre aligha tudja; áttér pedig akkor, amikor még mindig tömegével vannak kiváló közjegyző-helyettesek, akik a közjegyzői pályára készültek, annak ismeretkörét betéve tudják, nem áll mögöttük előkelő klientéla, jelentős jövedelem és független jövő, — csak egy távoli álom a kinevezés, amelyre e pillanatban csak tíz évnél hosszabb idő óta heten várnak!

Azt hiszem: egy olyan korszakban, mint a mai, amely a szociális gondolkodást és gondoskodást tűzte zászlajára — ezen a tényálláson laikus is joggal ütközhetik meg! És még inkább megütközhetnek:

b) az ügyvédi kar szerény és névtelen tagjai, akiknek, — sokszor kiváló tehetségük, évtizedes munkájuk ellenére is — a sors soha nem kedvezett; akik idegörlő harcot folytatnak nem egyszer a mindennapi kenyérért; akik tehát joggal elvárhatnák, hogy ha már a szakemberek: a helyettesi kar igényei mellőzést szenvednek is: akkor ők, a küzdők, a

szenvedők, a létalapot nélkülözők jussanak megélhetéshez, ne olyanok, akik, — mint a fenti hirdetés ékesen bizonyítja, — erre rászorulva nincsenek.

És ha mindez már nem egyéb is, csak post festa tünődés; akkor felvetődik:

e) a harmadik szempont: az összeférhetlenség szempontja. Félreértés ne essék: nem írott törvény összeférhetlenségére gondolok, hanem az iratlanra, amely, — úgy érzem, az előbbinél is jobban, szorosabban kötelez.

Mert gondolkodjunk csak egy kissé.

A hirdető úr kinevezését a hirdetés szerint már elnyerte. A törvény értelmében három hónapja van ahhoz, hogy működését megkezdje; ebből egy-két hónap talán már el is telt. És ime: most, közvetlenül működésének megkezdése előtt keres „irodájának“ vezetésére és „esetleges későbbi“ átadására helyettést.

Mit jelent ez? Nem egyebet, mint azt a lehetőséget, hogy az ügyvédi irodát átvevő személy ebben az irodában egyelőre csak helytartója lesz az átadónak; olyan helytartója, akinek nem az lesz az egyetlen feladata, — ami felfogásom szerint egyébként tényleg egyedüli feladata lehetne, — hogy a *függő* ügyeket minél gyorsabban liquidálja, hanem az is, hogy az irodát tovább folytassa, új ügyeket vállaljon, azok jövedelméből az átadót részesítse, — egyszóval: hogy jövedelmet biztosítson egy *ügyvédi irodából* is olyan valakinek, akinek ugyanakkor egy *közjegyzői irodája* is jövedelmez.

Azt hiszem tekintetes Szerkesztőség, nincsen karunknak egyetlen olyan közjegyzői szellemben nevelkedett, vagy azt elsajátított tagja, aki ebben ne látna veszedelmes precedenst és mélységes erkölcsi összeférhetlenséget; s aki ne értene velem egyet abban, hogy aki ma, — ismétlem, szociális korszakban! — szaktudás nélkül, idegen pályára szóló nemzeti ajándékot kap, — annak egyszerűen kötelessége az, hogy régi pályáját haladéktalanul, minden fenntartás nélkül feshámozza, annak lehetőségeit a régi pályán visszamaradt többi, kevésbé szerencsés kartársának engedje át, maga pedig éjt nappallá tevő tanulással igyekezzék legalább kinevezése után elsajátítani azokat az ismereteket, amelyek megszerzésére kinevezése előtt alkalma nem nyílt.

Ezeket tartottam szükségesnek e nem túl szerencsés hirdetéssel kapcsolatban elmondani. És meg vagyok győződve arról, hogy a visszhang, amely arra közjegyzői és ügyvédi vonalon válaszolni fog, — megértésre talál majd a jelenben s a jövőben mindenütt, — elsősorban annál az általán nem ismert, de személy szerint feltétlenül nagyrabecsült kartársunknál, aki a fenti hirdetést, nyilván csak abból az okból, hogy a most vázolt szempontok átgondolását elmulasztotta, — a Jogi Hirlapban közzétette.

Pulay József dr. kir. közjegyző.

Rendelet infláció. A háborús rendelet alkotás 1942. évi összerevényé 1294. Kétségtelenül nagy szám ez, amely a béke évek egy-két száz rendeletével szemben határozottan inflációs arányokat tüntet fel. Az 1942. évi rendeletek közül volt miniszterelnökségi M. E. 314, belügyminiszteri B. M. 144, földművelésügyi miniszteri F. M. 75, honvédelmi miniszteri H. M.

66, igazságügyminiszteri I. M. 37, iparügyi miniszter Ip. M. 79, kereskedelmi miniszteri K. K. M. 82, közellátási miniszteri K. M. 320, külügyminiszteri Kül. M. 1, pénzügyminiszteri P. M. 41, értelmiségi kormánybiztosi 3.

Idegen anyanyelvű felek közjegyzői okiratai és az ügyleti tanuk.

E címen e közlőny mult évi 10. számában megemlékeztünk arról, a pécsi kamara által az Igazságügyminiszterhez intézett felterjesztésről, amely a kir. Kúria 922/1912. P. I. számú ítéletében elfoglalt álláspontját teszi kritika tárgyává. A felterjesztésre most érkezett meg a miniszter válasza, amelyet az alábbiakban egész terjedelmében közreadunk:

„Magyar Királyi Igazságügyminiszter, 70.752/1942. I. M. VIII. szám.
Tárgy: Tanuk vagy másik kir. közjegyző alkalmazása közjegyzői okiratok felvételénél.

A Kamarának hozzám intézett felterjesztése szerint a kamara területén működő, nyelvjogosítvánnyal rendelkező kir. közjegyzők olyan gyakorlatot folytatnak, hogy a magyarul nem értő féllel magyar nyelvű okirat felvételénél tanuk vagy másik kir. közjegyző alkalmazását mellőzik.

Mint hogy a kamara a fent jelzett gyakorlatával ellentétes bírói határozatról szerzett tudomást, felterjesztést intézett hozzám, amelyben véleményemet kéri abban a kérdésben, hogy a magyarul nem tudó féllel magyar nyelvű okirat felvételénél a fél által értett nyelvre nyelvjogosítvánnyal rendelkező kir. közjegyzők tanukat vagy másik kir. közjegyzőt kötelesek-e alkalmazni, vagy sem.

Felterjesztésére a felvetett kérdésben álláspontomat a Kamarával az alábbiakban közlöm.

Közjegyzői okiratok felvételénél tanuknak vagy másik kir. közjegyzőnek alkalmazása az 1874:XXXV. t.-c. 71. §-a értelmében általában nem szükséges. Tanuk vagy másik kir. közjegyző alkalmazását rendeli azonban a törvény a szóbanforgó kérdés megítélésénél figyelmen kívül hagyható esetektől eltekintve akkor is, ha nyelvi nehézségek (ha a fél egyikét sem érti azoknak a nyelveknek, amelyeken a kir. közjegyző okiratot felvenni jogosítva van — 1874:XXXV. t.-c. 78. §.) vagy a közlés más akadályai (ha a fél siket, néma vagy siketnéma — 1874:XXXV. t.-c. 75. §.) gátolják, hogy a fél a kir. közjegyzőt vagy ez a felet megérthesse, valamint ha a fél egyéni tulajdonságánál fogva (pld. ha a fél vak) a kir. közjegyző által felvett okirat tartalmának megismerésében, ellenőrzésében akadályozva van.

Az 1886:VII. t.-c. engedélyt ad a kir. közjegyzőnek arra, hogy magyar nyelven vegyen fel okiratot oly felekkel, akik a magyar nyelvet nem értik, ha a felek által értett nyelven okiratot felvenni jogosítva van. Kétségtelen, hogy ily esetben — minthogy van közös nyelv, amelyen a fél és a kir. közjegyző egymást megérthetik — elesik azoknak az okoknak egyike, amelyek miatt a hivatkozott törvény a tanuk alkalmazását kívánja. Mint hogy azonban ily esetben az okirat felvétele nem a fél által értett nyelven történik, ez alkalommal is fennforog az akadály annak, hogy a fél az okirat tartalmáról közvetlenül meggyőződjék. Ily esetben pedig a már kifejtettek értelmében a törvény tanuk alkalmazását kívánja.

Hasonló eredményre vezet az 1874:XXXV. t.-c. 78. §-a és az 1886:VII. t.-c. 26. §-a összefüggésének vizsgálata is. Az utóbbi törvényhely, amely címfelirata szerint is az előbbi kiegészítését célozza, az előbbivel együtt alkot egy egészet — a magyarul nem tudó féllel magyar nyelvű okirat felvételének szabályait — ezért e törvényhelyek értelme egybefogva vizsgálendő. Minthogy pedig az utóbbi törvényhely az előbbi által megkívánt kellékek közül a kir. közjegyzőt csak a tolmács alkalmazása alól mentesíti, a két tanu vagy másik közjegyző jelenlétére vonatkozó szabályok az összefüggő rendelkezések körében érintetlenül maradnak. Budapest, 1942. évi december hó 14. napján. A miniszter helyett: Ghyczy s. k. államtitkár.

Szaksajtó kiállítás A magyar szaksajtó a Múcsarnok helyiségeiben első e nemű kiállítást rendezett. A kiállításban, amelyet januárius hó 25. napján nyitott meg *Antal István* dr. nemzetvédelmi és propaganda miniszter, a szaksajtó összes orgánumai s ezek között a Kir. Közjegyzők Közlönye is részt vett.

Jegyzői magánmunkálat kiskorúság elhallgatásával. A soproni kir. adóhivatal hivatalos átiratban értesítette az illetékes közjegyzőt, hogy a halálesetfelvétel szerint vagyontalanul elhalt dr. N. N.-né l.-i lakos október 12-én mintegy 130.000 pengő értékű ingatlan vagyonát fiának adta át. Miután ez a fiú úgy a hf.-ben (!) mint a körjegyző által készített szerződésben is nagykorúnak volt feltüntetve, az ajándékozás árvaszéki beavatkozás nélkül a telekkönyvben is keresztül ment. Csak az illeték kiszabást megelőző tárgyaláson tünt ki, hogy a megajándékozott fiú mindössze 21 éves, és még ma is kiskorú, mert nagykorúsítás iránti kérvényét — csak ezen egyezségi tárgyalás után! — január 9-én nyújtotta be. Miután a kir. adóhivatal szerint — nagyon helyesen — a szerződés érvénytelen, s a kinstárnak az elhalálozáskori örökösödési illetékhez van joga, kéri a hagyatéki eljárás lefolytatását. Ehhez a tényálláshoz azt hisszük felesleges minden megjegyzés! Mindössze megállapítjuk, hogy a hf.-be, — tehát közokiratba — szándékosan vagy vastag gondatlansággal hamis adat iratott. Mély tisztelettel ajánljuk ezt a — sajnos nem egyedülálló — esetet az Igazságügyminiszter és Belügyminiszter Urak s mindazok figyelmébe, akik a jegyzői magánmunkálatok további fenntartása mellett érvelnek. (Beküldte: *Östör Lajos* dr. soproni kir. közjegyző.).

Árverési és zárlati iratok kiselejtezése. A budapesti I—III. ker. kir. járásbíróság elnöke a budapesti kir. közjegyzői kamarának is megküldött 1941. El. XIII. H. 143/22. szám alatt kibocsátott közleményben közlést tesz, hogy a járásbíróság tkvi hatóságánál őrzött és az 1874. évtől 1910. évig terjedő évekből származó telekkönyvi zárlati és árverési iratok ki fognak selejtezteni. Aki a selejtezés alá kerülő iratok közül egyes év és számszerint közelebből megjelölt iratok kiadását, vagy további megőrzését kívánja, ez iránt a hirdetmény közzétételétől számított egy hónap alatt indokolt kérelmet terjesszen elő, különben a selejtezés egész terjedelemben végre fog hajtani.

Állásközvetítések.

Budapesten, vagy annak környékén *helyettesi* állást keres *Zárug Lajos* dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, XIII., Lehel-utca 27. I. 18.

Hadmentes nőtlen keresztény ügyvéd kir. közjegyző helyettesi állást keres. Cím a kiadóban.

Teljes közjegyzői gyakorlattal bíró katonai szolgálat alól **mentes helyettes** keresek állandó alkalmazásra. Cím a kiadóban.

Leszerelt *közjegyzőhelyettes* Budapesten vagy környékén állást keres. Ertesítést „nyugdíjas” jellegére kér a kiadóba.

Budapesti közjegyzői iroda *helyettes*, vagy gépirásban jártas *jelöltet* keres. Cím a kiadóban.

Horthy István dr. nyiregyházi kir. közjegyző keres azonnali, vagy későbbi belépésre legalább némi gyakorlattal rendelkező munkabíró *helyettes*.

Kitünő bizonyítványokkal, német és szlovák nyelvtudással rendelkező ügyvédi vizsga előtt álló jelenleg bejegyzett, katonai szolgálat alól felmentett ügyvédjelölt *közjegyző jelöltnek* ajánlkozik budapesti, budapest környéki vagy dunántúli közjegyzői irodába. Cím a kiadóban.

Kihirdetett törvények:

az 1942:XXII. t.-c. a vármegyei, városi és községi tisztviselők alkalmazásának, valamint egyes szolgálati viszonyainak átmeneti szabályozása,

az 1942:XXIII. t.-c. Szombathely és Kaposvár megyei városoknak törvényhatósági jogú városokká alakításáról,

az 1942. XXIV. t.-c. az 1943. évi állami költségvetésről.

Rendeletek

3380/1942. P. M. sz. A külfölddel szemben fennálló egyes tartozásoknak pengőértékben való befizetéséről szóló 6900/1931. M. E. számú rendeletben megszabott letételi kötelesség mérvének megállapítása. (Bp. K. 289.).

213.600/1942. P. M. sz. Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének, valamint az üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékekre vonatkozó összeállításoknak kiegészítése. (Bp. K. 292.).

93.449/1942. I. M. sz. A kir. bírósági tolmácsokról valamint a tolmácsi vizsga szabályozásáról szóló 36.000/1942. I. M. számú rendelet 86. §-ának kiegészítése. (Bp. K. 296.).

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle. (XXIV. évfolyam, 1. szám.) Mult számban közöltük, hogy ez év elejétől kezdve a Magyar Jogi Szemle irányítását mint felelős szerkesztő *Nizsalovszky* Endre dr. egyetemi tanár veszi át. Az új irányítás mellett az első szám ez év elején különlegesen érdekes tartalommal jelent meg. Az új számon a felelős szerkesztő mellett mint főszerkesztő *Angyal* Pál dr. egyetemi tanár s a szerkesztőbizottság tagjai-ként *Bibó* István dr., *Goltner* Dénes dr., *Hegedüs* József dr., *Köházi* Endre dr. és *Mikos* Ferenc dr. szerepelnek. A bemutatkozó szám értékes cikkeit írták *Finkey* Ferenc, *Kuncz* Ödön, *Szepes* Gyula, *Richter* Béla és *Tomesányi* Móric. A szemle részben új állandó rovatai *Justitia* mérlegén, a Jogélet eseményei, Könyvismertetések, bírálatok, Magyar Folyóiratok Szemléje, Külföldi Folyóiratok Szemléje. Szerkesztőváltás címen írott közleményben *Nizsalovszky* Endre az új szerkesztő kíván a többi között a következőkben tájékoztatást adni célkitűzéseiről: „A Magyar Jogi Szemle meggyőződésem szerint nem csupán arra van hivatva, hogy egy legyen a kifogástalanul szerkesztett magyar jogi szaklapok közül, hanem arra, hogy a magyar jogászok közvélemény kialakító és irányító, vezető orgánumává váljék. Nem csupán olvasnivalót szeretnék az előfizetők kezébe adni, hanem arra törekszem, hogy azok a magyar jogászok, akiknek kezébe ez a folyóirat eljut, annak minden sorát a magukénak érezzék. Szeretném a Szemlét a korunkban különösen nagy számmal felmerülő, a gyakorlati jogászokat közelről érdeklő jogi kérdések leggazdagabb tárházává tenni, hogy annak minden számában minden olvasó találjon valamit, ami őt magát is éppen foglalkoztatja. Szeretnék olyan fórumot teremteni, ahol — lélekben megjelenve — az egymástól távol élő magyar jogászok gondolataikat egymással kieserülhetnének. További törekvésem, hogy azokhoz, akik a gyakorlati jogélet mindennapi terhe alatt roskadoznak és sem idővel, sem alkalommal nem rendelkeznek arra, hogy a hivatásuk közvetlen tárgyán túl tekintsenek, eljuttassam a jogtudomány többi ágában elért eredményeket olyan formában, hogy megismerésük ne fáradságot, hanem felüdülést jelentsen. Szeretném kialakítani a kritikai irodalmat, helyet akarok adni nem csak a véleményeknek, hanem az ellenvéleményeknek is. Hiszen jogászok előtt általában, de különösen az ítélőbírák előtt világos, hogy az igazság a vita hevében születik meg, mint ahogy az érc is a tűzben nemesedik.“ Ismerve az új szerkesztő kimagasló értékű jogász tudását, vasakarátát, nagy szorgalmát és kitartását, hisszük, hogy céljait, amennyiben ez rajta mulik, meg is fogja valósítani.

Kohányi Gyula dr. Pestvármegye árvaszékének helyettes elnöke „A gyámhatóság joga“ címmel értékes összefoglaló munkát adott ki, mely elsősorban a gyámhatósági tisztviselők számára a szinte áttekinthetetlen gyámügyi szervezeti, anyagi és alaki jogi rendelkezésekben hasznos útmutatást ad, de fontos kézikönyve lesz a gyakorlati jogászoknak, közjegyzőknek és ügyvédeknek egyaránt. A használhatóság szempontjából is helyesen összeállított munka a gyámügyi törvényes rendelkezések elkerülhetetlen reformját figyelembe véve a szervezeti és eljárási szabályokat rövidebben

tárgyalja, míg a munka jelentős anyagát az anyagi jog tárgyalása alkotja. Itt figyelembe vétetett és részletesen ismertetve van az elavult alaptörvényen kívül a rendeleti jog nagy területe, a belügyminiszter, mint legfelsőbb gyámhatóság elvi határozatainak sora és a hatályos jog a legújabb jogalkotásokig. Az 1942. év gyakorlata, rendelkezései, a telepítési törvény, vitézi szék, zsidótörvény és az ingatlannal kapcsolatos gyámhatóságot érdeklő legújabb jogszabályokat a munka részletesen ismerteti. A királyi közjegyzőket érdeklő részek, úgymint az örökbefogadás, az örökösödési eljárásnak gyámhatósági vonatkozásai, a gyámhatóság szerepe a bírói peres és nem peres eljárásban olyan részletes méltatást és ismertetést nyernek, hogy ezért kartársaink figyelmét erre a gyakorlati irányú kézikönyvre nyomatékosan felhívjuk. A könyv ára 22 P. Kapható a szerzőnél Budapest, IV., Városház-utca. Vármegeyháza.

Erdélyi Jogélet. (II. évfolyam, 1. szám.) Az erdélyi jogászok közlönyének most megjelent számában *Maráth* József dr. perújításról, *Péter* Samu dr. A patronázs felújítása címen írtak cikkeket. A joggyakorlati részben az 1440/1941. M. E. számú rendelet alkalmazása köréből közölnek újabb jogeseteket.

Joggyakorlat.*

Magánjog

1. Az öröklésről való lemondás indokának és annak a kérdésnek, hogy minő követelések kielégítéséről van szó, a lemondás jogi következményeit illetően nincs jelentősége annál kevésbé, mert az örökségről való lemondás ellenérték nélkül is joghatályos. Ez a lemondás azonban csak az örökhagyóval kötött szerződéssel történhetik, vagyis a törvényes öröklésre hivatottnak lemondó nyilatkozata magában véve nem joghatályos. (K. P. I. 418/1942.).

2. Ha a szerződést nem is lehet az öröklésről való lemondást tárgyazó ügyletnek tekinteni, mert annak megkötésében a szülők nem vettek részt, helyesen minősíthető az az örökösstársak közt egyes kérdések rendezése tárgyában létrejött és az ő személyükre vonatkozóan az anyagi jog által az örökhagyó életében megengedett előzetes megegyezésnek, mert annak tartalma a jogilag helytelen lemondás szó használata ellenére világosan és félre nem érthetően a szerződő feleknek azt az akaratát juttatja kifeje-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“, „Magyar Törvénykezés“ és „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékügyi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

zésre, hogy a szülők egyes ingatlanaira az öröklés miként történjék. Az ilyen megegyezés alakszerűséghez kötve nincs. (K. P. I. 365/942.).

3. A hagyatéki terhek egyedül csak az örökösöket terhelik, a hagyományosok azért nem felelnek. Hagyományosnak kell pedig tekinteni azt, akinek az örökösödési szerződés csak az üzlet felét, tehát meghatározott vagyontárgyat hagyott s ezt a juttatást kifejezetten, mint hagyományt rendelte, amiből megállapítható, hogy az örökhagyó nem egyetemes, hanem csak különös jogutódjává akarta tenni az alperest és számára csupán a hagyományos jogi helyzetét kívánta biztosítani. (K. P. I. 485/1942.).

Szerkesztői üzenetek.

K. K. dr. Ad. 1) Tudomásunk szerint, amint különben erre már a múlt szám egyik szerkesztői üzenetében már reámutattunk, a 15.146/915. I. M. rendelet óta a hősi halottak hagyatékával kapcsolatosan újabb rendelet nem jelent meg. Ad. 2. Ugyancsak közöltük azt is, hogy javarészt a bíróság belátásától függ, mit fogad el a halálozás tényének megfelelő igazolására, Egy magánlevél, amelyben az elesett egyik tisztje közli a halálozást, minden valószínűség szerint halálesetfelvevétel kiállításának megfelelő alapja nem lehet. Ad. 3. A harctéren munkaszolgálat közben meghaltak megjelölése tekintetében intézkedés nincs. A hivatkozott 15.416/1915. I. M. rendelet nyilván csak a katonai szolgálatot teljesítő egyénekre vonatkozik. Ad. 4. A hősi halottak után maradt kiskorúak felett való gyámintézkedés javarészt összefügg a halálesetfelvevétel kiállításának kérdésével. A gyámhatóság egyébként érdekeltsége esetén a halálesetfelvevétel kiállításához szükséges iratokat saját hatáskörében is lehetőleg beszerezni tartozik. (L. 45590/1913. B. M. rendelet szövegét, I. Telman könyvének II. kiadása 41. és köv. oldalakon!)

B. dr. A beküldött viszonzás az Öb. eljárással kapcsolatos osztályegyezség kérdésének további megvitatását célozza. Megjegyzéseket kíván fűzni azokhoz a megjegyzéseinkhez, amelyekkel a múlt számban közzétett közleményt kísértük, kimutatni kívánván azok helytlenállóságát. Bármennyire is óhajtjuk egyébként az altera pars érveinek felsorakoztatására a loyalis lehetőséget megadni, ezt ezúttal a viszonzás közzétételére is kiterjedő hatállyal sajnálatosan nem tehetjük meg, egyrészt, mert szűkre szabott terünk azonos kérdéssel való ismételt foglalkozást csak igen kivételes indokoltságú esetekre szorítja, másrészt a kérdést az eddigi közlésekkel kimerítettnek találjuk. Egy részről áll a kamaraközi értekezlet egyhangúlag hozott határozata, amely határozat hozatalában különben minden kamara kiküldöttje is részt vett s másrészt áll a szegedi kamara ellenkező álláspontja, amelynek tiszteletreméltóságát távolról sem állott szándékunkban kifogásolni. Csalhatatlanságot a magunk megjegyzései számára sem kívánunk arrogálni s ha osztottuk is a kar legkiválóbb képviselőinek egyhangúlag hozott határozatát, ezt kifejezetten azzal tettük meg, hogy a törvény-magyarázat az ellenkező álláspontra is alapot nyújthat.